

“СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ”

МАТЕРІАЛИ

**І МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(5-6 жовтня 2023 р.)

Запоріжжя – Мелітополь – Київ

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені
академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України
Лодзинський Університет (м. Лодзь, Польща)
Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський»
(м. Шумен, Болгарія)
Eötvös Loránd Університет (м. Будапешт, Угорщина)
Бельцький державний університет імені Алеку Руссо (м. Бельці, Молдова)
Університет Західної Флориди (м. Пенсакола, США)
Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)
Європейський університет (м. Тбілісі, Грузія)
Ардаханський університет (м. Ардахан, Туреччина)
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Національний авіаційний університет
ГО «Прогресильні»
Громадська спілка «Освіторія»
Студія онлайн-освіти EdEra

05-06 жовтня 2023 р.
I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ»,
присвячена 100-річчю МДПУ імені Богдана Хмельницького

October 05-06, 2023
THE 1ST INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
“MODERN HIGHER EDUCATION: ACHIEVEMENTS, CHALLENGES AND
PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY”, dedicated
to the 100th anniversary of Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical
University

Запоріжжя – Мелітополь – Київ, 2023

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

*Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 3 від 31.10.2023 р.)*

Редакційна колегія:

Фалько Н. М. – кандидат психологічних наук, доцент;

Коноваленко Т. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Глебова Н.І. – доктор соціологічних наук, професор;

Полякова Л.І. – кандидат історичних наук, доцент;

Сіроштан Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Муртазієв Е.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Подорожний С.М. – кандидат біологічних наук, доцент;

Гузь Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Запоріжжя – Мелітополь – Київ, 05–06 жовтня 2023 р.). Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. 370 с

У збірнику оприлюднено матеріали учасників I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності», присвячена 100-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, яка відбулася у змішаному форматі 05–06 жовтня 2023 р.

Збірник призначено для наукових працівників, студентів, аспірантів, викладачів закладів освіти різних рівнів.

У матеріалах конференції збережено орфографію та пунктуацію авторів. За достовірність та оригінальність матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

© Авторський колектив, 2023

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

<i>Максимов О., Дюжикова Ю. Критерії оцінювання дій студента-практиканта на уроках хімії.....</i>	<i>11</i>
<i>Мединський С. Акредитація програм підготовки викладачів фізичного виховання як запит суспільства на якість освіти (на прикладі США).....</i>	<i>16</i>
<i>Щебликіна З. Організація процесу інноваційного управління навчальними закладами.....</i>	<i>20</i>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ВПЛИВ РІЗНИХ ЧИННИКІВ НА ЇЇ ФОРМИ ТА ЗМІСТ

<i>Арабаджи-Тіпенко Л., Туровцева Н., Пюрко О. Формуюча роль гарденотерапії при збереженні здоров'я нації в умовах невизначеності.....</i>	<i>24</i>
<i>Букреєва І., Чичановський І. Практики соціальної солідарності та згуртованості у фокусі війни.....</i>	<i>28</i>
<i>Глебова Н., Семікін М. Проблема вимушеної міграції молоді в контексті актуальних запитів українського суспільства.....</i>	<i>31</i>
<i>Гранкіна В. Погляди на підготовку поліцейських у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.....</i>	<i>35</i>
<i>Карасевич С., Карасевич М. Фізична культура і система фізичного виховання у вищих навчальних закладах.....</i>	<i>38</i>
<i>Калашник Д., Гейдел А. Вплив на формування мовної компетентності студентів на заняттях з фізичного виховання.....</i>	<i>42</i>
<i>Ковтун О. Управління в системі вищої освіти, що є соціально відповідальною, в умовах війни: виклики і досягнення.....</i>	<i>45</i>
<i>Кожевникова А., Воронка М. Дудко Я. Виробнича (викладацька) практика як головний компонент професійної підготовки магістрів спеціальності 0110Освітні, педагогічні науки (ОПП «Педагогіка вищої школи»).....</i>	<i>50</i>
<i>Лепський М. Турбулентність корпоративної культури вищої освіти в умовах невизначеності.....</i>	<i>54</i>
<i>Митева А., Врубел А. Формиране на комунікативната компетентност като компонент на професионалното умение на учителя по музично изкуство.....</i>	<i>59</i>
<i>Намлієва Н. Інформаційне забезпечення менеджменту фінансування вищої освіти.....</i>	<i>66</i>
<i>Озерський І. Професійний стандарт на групи професій «Викладачі вищої освіти» за спеціальністю «Право».....</i>	<i>68</i>

Осипенко С., Захарова Н. Фандрайзинг як альтернативний інструмент фінансового забезпечення закладів вищої освіти в умовах війни.....	71
Проценко А. Професійна підготовка сучасного вчителя фізичної культури.....	74
Проценко А., Гарбар Д. Формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти.....	79
Предместніков О. Право регулювання академічної свободи в сучасній вищій освіті: обмеження та гарантії.....	83
Сидоренко А., Ковальова Ю. Важливість підготовки фахівців у галузі вітрової енергетики в рамках спеціальності 101 "Екологія".....	89
Сіциліцин Ю. Впровадження штучного інтелекту в освітній процес університету на прикладі ChatGPT.....	94
Стратонов В. Юридична освіта: проблеми та виклики.....	98
Христова Т., Пюрко В. Магістральні вектори оптимізації здоров'я майбутніх учителів у контексті суспільних викликів.....	100
Христовой Р. Сучасні пріоритети управління процесом у сфері фізичної культури та спорту.....	105

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Букша М., Мамонов М. Цифрова трансформація професійної (професійно-технічної) освіти в умовах війни в Україні.....	109
Кокарева А. Формування цифрової компетентності майбутніх студентів інженерів в технічному університеті.....	111
Кудінова М. Блог як засіб створення відкритого освітнього середовища закладу вищої освіти (на прикладі блогу діагностично-корекційної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053Психологія).....	115
Осадча К., Осадча М. Інструменти генеративного штучного інтелекту в комп'ютерній графіці.....	118
Сидорчук Р. Аналіз поняття інформаційно-цифрової компетентності....	123
Suprun O. AI tools for teaching foreign languages in higher education institutions.....	126

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОСВІТЯН В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНШИХ РЕФОРМ

Арестенко В., Кулик І. Застосування технології проблемного навчання в шкільному курсу хімії.....	129
---	-----

Bodyk O. <i>Adapting Pedagogical Approaches: The Evolution of the English Language Teacher's Mindset in the 21st Century</i>	133
Гейтенко В. Педагогічні умови формування навичок здорового способу життя школярів початкових класів засобами фізичного виховання в контексті реалізації Концепції Нової української школи.....	138
Гришко С., Зав'ялова Т., Непша О., Прохорова Л. Формування природоохоронних знань як компоненту екологічної компетентності майбутніх учителів географії в умовах Нової української школи.....	143
Дюжикова Т., Галиця В. Реалізація міжпредметних зв'язків у підготовці майбутніх учителів до керівництва професійним самовизначенням школярів.....	149
Ісагулян А., Таблер Т., Спірінцев Д. Організація позакласної роботи з фізики на засадах Нової української школи.....	154
Котова О., Кулябіна А. Фізичне виховання як складова пізнавальної активності учнів.....	159
Олійник І., Лисенко І. Фізична підготовка в волейболі як методична проблема.....	162
Подосиннікова Г. Формування навичок критичного мислення майбутніх учителів англійської мови в умовах онлайн навчання з використанням інтерактивних цифрових інструментів.....	166
Сопотницька О. В., Сопотницький Р. С. Професійна діяльність вчителя фізичної культури в новій українській школі.....	170
Цибульська В., Безверхня Г. Теренкур як засіб фізичного виховання студентської молоді.....	173

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ЇЇ АДАПТИВНОСТІ

Бойко С. Впровадження освітніх технологій шляхом проведення експериментальної діяльності в закладах освіти.....	177
Галиця В., Ніколаєва Ю. Проблеми реалізації принципів свідомості, активності та самостійності учнів на уроках хімії в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання.....	182
Грудкіна Н., Колесников С., Малій Х. До питання прикладної спрямованості та використання систем комп'ютерної математики в процесі підготовки майбутніх інженерів.....	186
Ілійчук Л. Коучинг як інноваційна технологія підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців початкової освіти.....	192
Канарова О. Інноваційні педагогічні технології в умовах модернізації сучасної освіти.....	195
Круглик В. Підходи до формування професійної компетентності майбутніх веб-розробників.....	199

<i>Лемещенко-Лагода В. Особливості використання систем Moodle при вивченні курсу іноземної мови за професійним спрямуванням в умовах дистанційного навчання.....</i>	202
<i>Лютко Н. До питання про використання технологій Hi-Tech та Hi-Hume в освіті.....</i>	206
<i>Мержева Л. Самостійна робота з дисциплін диригентсько-хорового циклу як засіб професійної самореалізації педагога-музиканта.....</i>	210
<i>Рябець С. , Іваниця Ю. Деякі етапи методики формування професійних інтересів учнів на уроках технологій.....</i>	214
<i>Сібрук А., Литвинська С, Добровольська Л. Місце онлайн-комунікацій у навчальному процесі (на прикладі навчальних закладів України та Великої Британії).....</i>	215
<i>Семиченко В. Особливості організації навчальної діяльності студентів в умовах онлайн-навчання.....</i>	219
<i>Слабинська С., Стрикозіна А. Дистанційне навчання в умовах випробувань – актуальність сьогодення.....</i>	226
<i>Сюсюкан Ю. Аналіз використання інформаційно-комунікаційних технологій в онлайн навчанні фізики.....</i>	228
<i>Тригуб І. Аналіз чинників формування проектної компетентності майбутніх інженерів-програмістів.....</i>	235
<i>Yelisieiev I. Assessment and Instruction as an Integral Part of a Classroom Activity.....</i>	238

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Бабко Н. Забезпечення доступності та якості неформальної та інформальної освіти.....</i>	244
<i>Багрій Т. Неформальна освіта як важлива складова сучасного освітнього простору.....</i>	247

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ОСВІТЯН ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

<i>Леонтьєва Т. Педагогічний супровід в інклюзивному компоненті Нової української школи.....</i>	251
<i>Масюкова Є. Проблеми інклюзивної освіти.....</i>	254

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<i>Калашник Д., Хижняк М., Бровченко А. Психологічна підтримка фахівців з фізичної культури у формуванні інтересу школярів до фізичної культури.....</i>	257
<i>Малахова О. Професійна мотивація та рівень задоволеності життям в умовах воєнного стану.....</i>	266
<i>Переверзєва О. Психологічний супровід підготовки концертмейстера в системі диригентсько-хорової освіти.....</i>	270
<i>Щепова Д. Психолого-педагогічний супровід професійного становлення здобувачів ЗВО в умовах невизначеності.....</i>	276

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

<i>Осадча К., Марчук М. Аналіз змісту курсів тематики візуального програмування в Норвезькому університеті науки і технологій.....</i>	281
--	-----

ЗМІЦНЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

<i>Алексєєнко А. Формування провідних європейських цінностей в учнів старших класів на уроках англійської мови.....</i>	285
<i>Арабаджи О., Арсененко І., Донець І., Донченко Л, Левада О. Третя місія МДПУ імені Богдана Хмельницького в полікультурному просторі Мелітопольщини: виклики та перспективи.....</i>	286
<i>Афанасьєва Л., Глинська Л. З досвіду роботи кафедри соціології та філософії МДПУ імені Богдана Хмельницького щодо створення пілотних проєктів у різних соціокультурних сферах.....</i>	290
<i>Біляєва А. Зміцнення європейських цінностей через освіту.....</i>	295
<i>Гончар Н. Провідні цінності ЄС як освітній орієнтир.....</i>	299
<i>Гостіщева Н., Харченко Т. Критичне мислення як засіб формування європейських ціннісних орієнтацій у процесі навчання англійської мови.....</i>	300
<i>Губко В. Цінності європейської цивілізації в розрізі вивчення англійської мови.....</i>	305
<i>Жевнерюк Т. Суспільний запит на зміцнення спільних європейських цінностей в українській освіті.....</i>	307
<i>Зіненко Н. Використання інструментів автоматизованого перекладу в навчанні майбутніх перекладачів.....</i>	309
<i>Зінченко А. Використання ціннісно-орієнтованих текстів у навчанні англійської мови учнів старших класів ЗЗСО.....</i>	311

Іващенко О. Фізичне виховання в закладах вищої освіти в рамках європейської інтеграції.....	314
Калашникова Т. Викладання англійської мови як засіб формування ціннісних орієнтацій у студентів технічних ЗВО в умовах євроінтеграційних процесів.....	317
Калужська Л. Англійська як мова вищої освіти.....	319
Карнауха С. Реалізація цінностей Європейського союзу в освітньому просторі України.....	321
Кучерак І. Відображення ключових європейських цінностей в англомовній інклюзивній літературі.....	323
Левіна Л. Основні цінності, які прививають в системі освіти Німеччини...	325
Лушня Д. Цінності та принципи ЄС в освіті: педагогічний контекст.....	327
Маслова А., Гончарова О. Реалізація цінностей ЄС в освітньому просторі педагогічного закладу вищої освіти.....	330
Маслова М. Прийняття європейських цінностей в Україні: реалії і перспективи.....	333
Масюкова Є. Упровадження базових європейських цінностей у процесі підготовки майбутніх учителів англійської мови в Україні.....	335
Мельнікова А. Імплементация європейських цінностей у навчально-виховний процес НУШ.....	337
Множинська В. Роль інклюзивної освіти у формуванні європейських цінностей.....	339
Мура М. Суспільний запит на зміцнення спільних європейських цінностей в українській освіті.....	345
Nadolska Yu. European language portfolio as one or the assessment criteria for foreign language acquisitions of higher education.....	347
Oboznyi V. Evaluating the effectiveness of pedagogical approaches in European values education.....	350
Огнева Ю. Підтримка загальноєвропейських цінностей як запорука розвитку української освіти.....	353
Пісоцький Є. Влив іноваційних технологій і програмування на зміцнення європейський цінностей.....	355
Проценкова Є. Зміцнення європейських цінностей через навчання та викладання он-лайн.....	358
Радченко Д. Зміцнення європейських цінностей через навчання та викладання.....	360
Розман І. Навчання та викладання як процес зміцнення європейських цінностей.....	363
Савлук О. Реформування системи вищої освіти в Україні – запорука успішної інтеграції в європейський освітній простір.....	365
Сидорова Ю. Ціннісно-орієнтований підхід як чинник євроінтеграції України.....	369
Соколов А. Ціннісно-мотиваційна складова розвитку моральної стійкості майбутніх офіцерів.....	371

Shepel M. <i>Future tourism professionals` sociocultural competence development at the English language tutorials.....</i>	374
Хоменко Н. <i>Зміцнення ключових європейських цінностей під час дистанційного навчання.....</i>	376
Цюрупа М. <i>Систематизовані знання про війну та мир (полемологія) в структурі оновлення освіти України.....</i>	378

15. Про проведення атестації випускників закладів фахової передвищої, вищої освіти: наказ МОН від 21.03.2022 № 265. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/proprovedennya-atestaciyi-vipusknikiv-zakladiv-fahovoyi-peredvishoyi-vishoyi-osviti>

16. Про функціонування галузі освіти в умовах воєнного стану: лист МОН України від 02.03.2022 № 1/3319-22. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/622/617/088/622617088b661133060373.pdf>

17. Професійні кваліфікації / Національне агентство кваліфікацій. URL: <https://register.nqa.gov.ua/professional-qualifications>

18. Роз'яснення щодо роботи закладів освіти в межах правового режиму воєнного стану. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rozyasnennya-mon-shchod-roboti-zakladiv-osviti-u-mezhah-pravovogo-rezhimu-voennogo-stanu>

19. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf>

*Алла Кожевникова,
Маргарита Воровка,
Ярослава Дудко*
Мелітопольського державного
педагогічного університету імені
Богдана Хмельницького

ВИРОБНИЧА (ВИКЛАДАЦЬКА) ПРАКТИКА ЯК ГОЛОВНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 011 ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ (ОПП «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»)

Виробнича (викладацька) практика в сучасній системі вищої освіти є одним із ключових етапів професійної підготовки майбутніх викладачів та наукових працівників, яка має за мету поглиблення та практичне осмислення теоретичних знань, отриманих здобувачами у освітньому процесі. У освітньо-професійній програмі «Педагогіка вищої школи» цей етап має особливе значення, оскільки підготовка викладачів закладів вищої освіти вимагає глибокого розуміння особливостей організації таких видів діяльності: навчальної, науково-методичної, виховної та науково-дослідної.

Мета статті розкриття значення виробничої (викладацької) практики та її роль у формуванні кваліфікованих фахівців.

Виробнича (викладацька) практика – це форма навчання, яка дає здобувачам вищої освіти можливість отримати практичний досвід та навички в реальному професійному середовищі. Головним призначенням виробничої (викладацької) практики для майбутніх викладачів вищої школи є формування професійних

компетентностей, що включає в себе здатність до: планування та проведення навчальних занять у закладі вищої освіти; розробка освітніх програм та спецкурсів; організація освітнього процесу з урахуванням сучасних інноваційних методик навчання та освітніх технологій; аналіз та оцінки навчальних результатів.

Отже, вища освіта стає складовою сучасної освіти, відзначаючи постійний рівень популярності та вплив на формування суспільства. Освітньо-професійна програма «Педагогіка вищої школи» має на меті глибоке професійне підготовлення фахівців, які здатні відповідати на сучасні виклики у сфері вищої освіти поза межами формальної системи. Виробнича (викладацька) практика в освітньо-професійній програмі «Педагогіка вищої школи» є компонентом практичної підготовки, що дозволяє здобувачам вищої освіти можливість отримати практичні навички та досвід у реальних умовах роботи в галузі вищої освіти.

Завданнями виробничої (викладацької) практики є:

1. Ознайомлення з особливостями вищої освіти: студенти повинні вивчити правила, норми та особливості вищої освіти, розуміти її структуру та механізми функціонування.

2. Проведення навчальних занять: студенти мають можливість самостійно планувати та проводити завдання, використовуючи сучасні інноваційні педагогічні методи прийому.

3. Розробка навчальних програм та курсів: у процесі практики студенти підтримують участь у засіданнях кафедри щодо змін в освітніх навчальних програм, які відповідають сучасним вимогам та потребам студентів.

4. Вивчення інноваційних педагогічних технологій: студенти ознайомлюються з сучасними методиками навчання, використанням ІТ-технологій у освітньому процесі.

5. Аналіз та оцінка навчальних результатів: студенти здобувають навички ефективно оцінювати навчальні досягнення студентів, вносячи достатньо корективів у освітній процес.

Виробнича (викладацька) практика є ключовим елементом освітньо-професійної програми II (магістерського) рівня вищої освіти «Педагогіка вищої школи», який дозволяє студентам розвивати практичні навички, глибше розуміти специфіку галузі та готувати їх до професійної діяльності. Слід зазначити, що окреслений вид практики є успішним мостом між теоретичною підготовкою та практичними навичками, необхідними для успішної кар'єри у сфері вищої освіти.

Виробнича (викладацька) практика складається із 4 блоків:

Блок 1. Навчальна діяльність магістра-практиканта: планування власної викладацької діяльності, підготовка до занять; проведення різних видів навчальних занять за розкладом у закріпленій академічній групі; проведення психолого-педагогічного аналізу відвіданих занять; перевірка письмових робіт здобувачів; проведення консультацій для здобувачів; підготовка і проведення одного позааудиторного заходу з предмету, що викладається.

Блок 2. Науково-методична діяльність магістра-практиканта: ознайомлення магістрів з особливостями організації освітнього процесу у закладі вищої освіти (ознайомлення з нормативно-правовими документами щодо організації освітнього процесу закладу); ознайомлення з освітнім стандартом, освітньою програмою, навчальним планом за спеціальністю; ознайомлення з

кредитно-модульною системою організації освітнього процесу; ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (силабуси та робочі програми з освітніх компонентів, підручники, посібники, методичні рекомендації тощо); участь магістрів у засіданнях кафедри, наукових гуртках, у роботі науково-методичних семінарів викладачів тощо; складання робочої програми з навчальної дисципліни (тематичного плану і планів окремих занять, завдань для самостійної роботи, завдань для поточного, модульного і підсумкового видів контролю тощо); відвідування та аналіз лекційних, семінарських та практичних занять викладачів кафедри та аспірантів-практикантів; ознайомлення із сучасними інформаційними технологіями, в тому числі дистанційними, формами навчання і викладання дисциплін у закладі вищої освіти; організація самостійної та індивідуальної роботи здобувачів.

Блок 3. Виховна діяльність магістра-практиканта: ознайомлення з організацією виховної роботи у закладі вищої освіти; ознайомлення з планом організаційно-виховної роботи у закладі вищої освіти, планом виховної роботи на факультеті, в академічній групі; відвідування та аналіз виховних заходів кураторів академічних груп; підготовка і проведення одного виховного заходу; психолого-педагогічного вивчення як особистості окремих студентів, так і колективу групи в цілому.

Блок 4. Науково-дослідна діяльність магістра-практиканта: ознайомлення з напрямками науково-дослідної роботи кафедри; виконання індивідуальних дослідницьких психолого-педагогічних завдань з метою вивчення наявності та розвиненості у магістрів педагогічних здібностей (гностичних, конструктивних, організаторських, комунікативних); участь у роботі наукових семінарах відповідних кафедр.

Оцінка за виробничу практику (викладацьку) виставляється керівником практики з випускової кафедри. У разі проходження практики у іншому закладі вищої освіти оцінка здобувачу виставляється за сумою балів: керівника з місця проходження практики та керівника з випускової кафедри. Оцінка за практику виставляється у заліково-екзаменаційну відомість після обговорення на засіданні випускової кафедри.

Звітна документація магістрів-практикантів:

- Звіт про проходження практики з конкретизацією видів діяльності навчального, виховного, методичного та дослідницького напрямів.
- Довідка про проходження практики на магістра-практиканта з місця проходження виробничої практики (викладацької), підписана керівником практики та завідувачем кафедри.
- Аналіз двох відвіданих занять (1 лекційного та 1 семінарське/практичне).
- Конспекти 2 лекцій і 2 семінарських/практичних занять.
- Розробка психолого-педагогічної характеристики на студента.

Підведення підсумків практики: здобувачі другого рівня вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання керівнику виробничої практики (викладацької) після закінчення терміну практики; загальна форма звітності – подання письмового звіту; письмовий звіт разом з іншими

документами подається на перевірку керівнику практики; звіт має містити відомості про виконання магістром усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з питання охорони праці, висновки і пропозиції; залік у магістрів приймається впродовж 10 днів після завершення практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача вищої освіти; після закінчення виробничої практики (викладацької) магістри повинні здати керівнику практики відповідну документацію.

Критерії оцінювання: оцінка результатів виробничої (викладацької) практики передбачає врахування повноти та якості виконання плану виробничої практики; рівня сформованості системи професійно-педагогічних умінь; ставлення магістра-практиканта до професійної діяльності (ступінь відповідальності, самостійності, організованості); якості проведення навчальних занять; уміння організувати і здійснити науково-педагогічне дослідження та врахувати отримані результати в подальшій педагогічній діяльності; рівня аналізу та самоаналізу особистої педагогічної діяльності; повноти та правильності оформлення звітної документації; характеристики та оцінки діяльності безпосереднім викладачем-методистом практики. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до положення № 34/01-05 від 28.10.2019 р. «Про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького».

Підкреслимо, що практична підготовка магістрів дозволяє засвоїти, проявити та передати одержані знання з педагогіки, психології та педагогічної майстерності, а також забезпечує безперервність та послідовність формування компетентностей, професійне становлення майбутнього фахівця у сфері вищої освіти.

Підведення підсумків виробничої (викладацької) практики магістрів, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Педагогіка вищої школи» є етапом у їхній професійній підготовці та має свою специфіку:

- *акцент на вищій освіті*: під час практики магістри спрямовані на розвиток своєї професійної компетентності у сфері вищої освіти, що включає як аспекти навчального процесу, так і управління закладом вищої освіти;

- *педагогічна спрямованість*: магістри під час практики виконують завдання, пов'язані з навчанням і вихованням здобувачів закладів вищої освіти. Майбутні фахівці отримують досвід викладання, розробки навчальних програм, оцінювання студентських досягнень тощо;

- *науковий підхід*: магістрам потрібно під час практики використовувати методи наукового дослідження, оскільки педагогіка вищої школи часто вимагає аналізу та впровадження інновацій, покликаних покращити якість навчання;

- *управлінська компонента*: виробнича (викладацька) практика магістрів може також включати аспекти управління закладом освіти чи відділом вищої освіти. Це дозволяє майбутнім фахівцям отримати розуміння процесів прийняття управлінських рішень;

- *рефлексія та самооцінка*: підведення підсумків виробничої (викладацької) практики передбачає ретельний аналіз власного досвіду, самооцінку, інтеграцію

теоретичних знань і практичних вмінь, а також розробку планів для подальшого професійного зростання;

- *соціальна відповідальність*: вища освіта вимагає від магістрів важливої уваги до потреб і особливостей здобувачів, їх педагогічної підтримки та створення сприятливого середовища для навчання;

- *інноваційність*: виробнича (викладацька) практика магістрів у сфері педагогіки вищої школи може включати розробку та впровадження нових методик навчання, технологій, які сприяють підвищенню якості освіти;

- *зв'язок із науковими дослідженнями*: здобувачі вищої освіти можуть брати участь у виконанні наукових проєктів, що стосуються педагогіки вищої школи, і отримати отримані результати у своїй практиці;

Підведення підсумків виробничої (викладацької) практики магістрів, що навчаються за ОПП «Педагогіка вищої школи» є випусковим етапом в освітньому процесі, що націлено на оцінку та аналіз досягнень здобувачів вищої освіти у процесі проходження практики, а також на підготовку магістерських робіт і формування загального педагогічного досвіду.

Література

1. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
2. Калашнікова Л.М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
3. Лисенко А.В. Навчальний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи». Полтава : ПолтНТУ, 2018. 102 с.
4. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Харків : «Стильна типографія», 2019. 267 с.
5. Організація та проведення виробничої (педагогічної) практики : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, ОПП Позашкільна освіта / Я.В. Дудко, М.І. Воровка, А.В. Кожевникова. Запоріжжя : МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2023. 41 с.

Максим Лепський

Запорізький національний
університет

ТУРБУЛЕНТНІСТЬ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Актуальність. Сучасна вища освіта України опинилася перед суттєвими викликами майбутнього та її виживання, а тому постає питання про культурний код вищої освіти, про її корпоративну культуру в умовах невизначеності. Невизначеність зовнішнього середовища та турбулентність дійсності пов'язані з